

**Advies Natuurwaarden De Vier Eiken te
Wapserveen**

BügelHajema

Plek voor ideeën

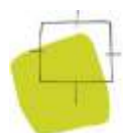
Advies Natuurwaarden De Vier Eiken te Wapserveen

Inhoud

Rapport en bijlagen

14 juni 2010

Projectnummer 268.00.51.30.01

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	5
1.1	Aanleiding onderzoek	5
1.2	Soortenbescherming	5
2	Inleiding	7
2.1	Procedure	7
3	Beschrijving van het plangebied	9
4	Natuurwaarden	15
4.1	Soortenonderzoek	15
4.1.1	Vaatplanten	17
4.1.2	Zoogdieren - vleermuizen	18
4.1.3	Zoogdieren - overige	19
4.1.4	Vogels	20
4.1.5	Amfibieën	21
4.1.6	Reptielen	22
4.1.7	Vissen	23
4.1.8	Dagvlinders	23
4.1.9	Libellen	23
4.1.10	Overige ongewervelde soorten	24
5	Conclusie	25
5.1	Soortenbescherming	25
6	Bronnen	27
6.1	Veldbezoek	27
6.2	Media	27
6.3	Gegevens	27
6.4	Literatuur	27

Bijlagen

Samenvatting

1.1

Aanleiding onderzoek

Er bestaan plannen om recreatiebedrijf De Vier Eiken aan de Oosteinde 14 te Westerveld uit te breiden met twintig recreatiewoningen. In het kader van de Flora- en faunawet is een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied.

1.2

Soortenbescherming

Voor de in het kader van de Flora- en faunawet relevante soortengroepen is in tabel A aangegeven of er mogelijk verbodsovertredingen worden verwacht en welke vervolgstap dient te worden genomen.

Tabel A. Verbodsovertredingen en vervolgstappen beschermde soorten Flora- en faunawet.

Soortengroep	Verbodsovertreding van beschermde soorten in het plangebied	Vervolgstep
Flora	-	-
Vleermuizen	-	-
Overige zoogdieren	Dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, konijn, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, wezel en hermelijn.	Geen, vrijstelling
Vogels	Enkele algemene soorten	Geen, indien bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met het broedseizoen
Amfibieën	Gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander	Geen, vrijstelling
	Heikikker, poelkikker, kamsalamander	Geen, indien werken onder voorwaarden (zie paragraaf 4.1.5)
Reptielen	-	-
Vissen	-	-
Dagvlinders	-	-
Libellen	-	-
Overige soorten	-	-

Inleiding

2

2.1

Procedure

Ten behoeve van de procedure voor het bestemmingsplan De Vier Eiken, in de gemeente Westerveld, is het conform artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) noodzakelijk een onderzoek uit te voeren naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied (soortenbescherming en gebiedsbescherming).

Ten aanzien van de gebiedsbescherming is een aparte rapportage opgesteld ten behoeve van de voortoets in het kader van de oriëntatiefase voor de Natuurbeschermingwet 1998 (BügelHajema Adviseurs, 2008).

2.2 Soortenbescherming 2.2

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in elk geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

ZORGPLICHT

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).

Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel. Deze soorten zijn vermeld op lijsten die zijn gebaseerd op het Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

SOORTENBESCHERMING

Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde

BESCHERMINGSREGIMES

soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in tabellen (zie ook bijlage 8).

- Algemene soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 1'). Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling voor de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet.
- Overige soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 2'). Voor overige soorten en vogelsoorten geldt eveneens een vrijstelling bij ruimtelijke activiteiten, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten uit tabel 2 ontheffing worden aangevraagd.
- Strikt beschermde soorten. Bijlage 1-soorten van de AMvB 2004 en bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 3'). Voor deze soorten geldt in principe geen vrijstelling. Voor verstoring van deze soorten en van vogels kan slechts onder bepaalde voorwaarden ontheffing worden verleend.

HABITAT De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Voor een goede instandhouding van een diersoort is echter ook behoud van foerageergebied en migratieroutes nodig. Dat wordt in dit rapport ook mee gewogen. Deze aspecten worden in de nieuwe interne handleiding van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ook overwogen bij de besluitvorming over ontheffingverlening.

RODE LIJST In dit rapport wordt tevens aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn zeldzaam of erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af (zie bijlage 7). De Rode lijsten zijn officieel door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld (Besluit Rode lijsten flora en fauna, november 2004). Veel rode lijstsoorten (vooral planten) worden echter niet door de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor geen duidelijke juridische status.

Beschrijving van het plangebied

Figuur 1. Plangebied (roze), omliggend gebied en kilometerhokken (grijze lijnen)

De Vier Eiken is een groepsaccommodatie voor 22 personen in Wapserveen, aan de rand van het Natura 2000-gebied 'Havelte-Oost'. Het plangebied is in vier deelgebieden te verdelen; de huidige groepsaccommodatie met bijbehorende voorzieningen inclusief de amfibieënpool, de weilanden ten noorden van het bosperceel, het bosperceel en de akker ten zuiden van het bosperceel (zie figuur 1).

HUIDIGE SITUATIE

Groepsaccommodatie

In dit gebied staat in de noordoosthoek de woonboerderij van de eigenaar met hieraan vast gebouwd de huidige groepsaccommodatie. Aan de oostzijde ligt een zandpad, dat langs het gehele plangebied naar het zuiden doorloopt tot aan het natuurgebied. Rondom de accommodatie is het gebied ingericht als

tuin en grasveld. In de westzijde van het gebied ligt een brede houtsingel. Hier is tevens parkeergelegenheid voor bezoekers en ligt een toegangsweg. Ten zuiden hiervan ligt een amfibieënpool. Tussen de toegangsweg en de bebouwing ligt een dierenweide.

Weilanden

Het gebied ten noorden van het bosperceel is ingericht en in gebruik als weiland. In het midden wordt het bosperceel doorsneden door een boomsingel. Aan de westzijde ligt een houtsingel met ten westen hiervan een sloot. Ten oosten ligt een zandpad met aan beide zijden een sloot. Tussen het bosperceel en het weiland ligt ook een sloot welke in verbinding staat met de sloten aan de oost en westzijde.

Bosperceel

Het bosperceel bestaat voornamelijk uit jonge bomen. Aan de west- en zuidzijde ligt een sloot. Aan de oostzijde ligt het zandpad met ten oosten hiervan ook een sloot. Door het perceel liggen in een noord-zuid oriëntatie enkele ondiepe greppels. Daarnaast hebben er vroeger paden doorheen gelopen die al enige tijd niet meer in gebruik zijn.

Akker

Ten zuiden van het bosperceel ligt een akker. Aan de oostzijde van de akker loopt het zandpad. De akker wordt in tweeën gedeeld door een sloot. In het zuidelijke deel van de akker sluit deze sloot aan op een sloot ten oosten van het zandpad. In het noordelijke deel sluit deze sloot aan op een sloot ten westen van de akker. In het meest zuidelijke deel komt de sloot direct langs de akker te liggen. Geheel ten zuiden van de akker ligt ook nog een sloot.

Sloot midden in de akker

Sloot ten oosten en rand
zuidelijk bosperceel

Sloot ten oosten van het
zandpad

Bosperceel

Schapenweide ten noorden van het bosperceel

De bodemsamenstelling en de grondwaterstand zijn voor veel planten- en diersoorten een bepalende factor voor het voorkomen in een gebied. Volgens de bodemkaart bestaat de bodem in het noordelijk deel (tot aan het bosperceel) van het plangebied uit moerige podzolgronden met een humushoudend zanddek en moerige tussenlaag. In het zuidelijke deel van het plangebied bestaat de bodem uit veldpodzolgronden ontstaan in lemig fijn zand met keileem beginnend tussen 40 cm en 120 cm en ten minste 20 cm dik.

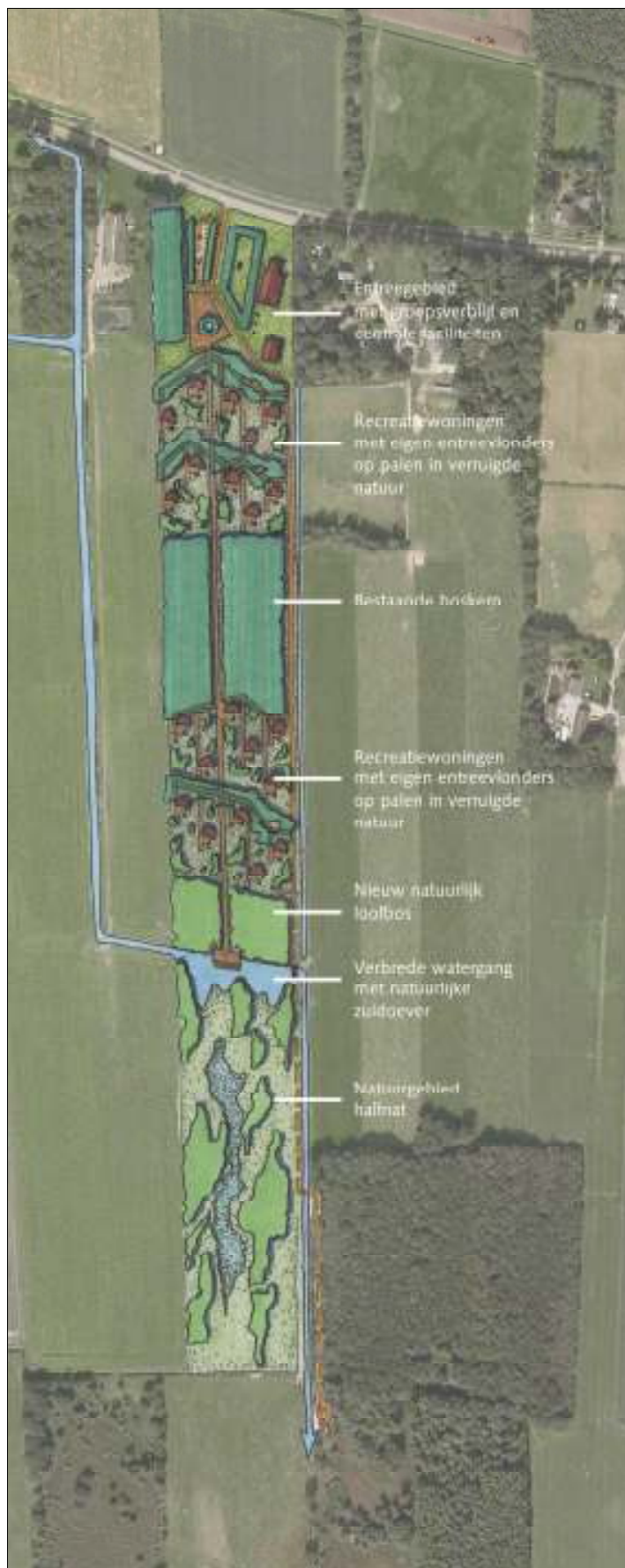
De gemiddelde hoogste grondwaterstand in het zuidelijke deel van het plangebied ligt minder dan 40 cm beneden het maaiveld, waarbij de gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 120 cm beneden het maaiveld ligt. In het noordelijke deel ligt de gemiddelde laagste grondwaterstand tussen de 80 cm en 120 cm beneden het maaiveld. Het gehele plangebied is hiermee relatief

BODEM EN WATER

droog. De aanwezige sloten zorgen voor een sterk gereguleerd waterregiem. De sloten rondom de akker zijn vrij diep en zouden de aanwezige leemlaag kunnen hebben doorsneden. Hierdoor komen eventuele infiltratie- en kwelaspecten niet meer in de vegetatie en verdere natuurwaarden tot uitdrukking.

PLANNEN

De plannen bestaan uit het oprichten van 20 recreatiewoningen op palen. Tien ten noorden van het bosperceel en tien ten zuiden van het bosperceel. In de inrichtingsschets van 19 september 2008 zijn deze woningen via vlonders met elkaar verbonden. Het zandpad aan de oostzijde zal in gebruik worden genomen als toegangsweg van en naar de woningen ten zuiden van het bosperceel. Door het bosperceel worden de noordelijke en zuidelijke woningen met elkaar verbonden via een vlonderpad. Deze eindigt rondom de amfibieënpool. Aan de noordzijde vindt ter hoogte van de huidige parkeergelegenheid een uitbreiding van parkeerplaatsen plaats. Het gebied rond de sloot in de akker wordt afgegraven waardoor een grote pool met plasdrassituatie ontstaat. De zuidelijke akker wordt gedeeltelijk afgegraven en zal worden ontwikkeld tot een gebied met (nat) heischraalgrasland. Hierdoor wordt aansluiting gevonden met het zuidelijk hiervan gelegen natuurgebied.

4.1

Soortenonderzoek

Het plangebied ligt in de kilometerhokken¹ 213-537/538 en 214-537/538 en in uurhok¹ 16-37. Figuur 1 geeft een overzicht van het plangebied en de omliggende kilometerhokken.

LIGGING

Voor het soortenonderzoek zijn gegevens gebruikt van Het Natuurloket² (tabel B tot en met E) en de provincie Drenthe (vaatplanten, dagvlinders, amfibieën en reptielen). Voorzover gedetailleerde gegevens bij de provincie beschikbaar waren, zijn deze niet opgevraagd bij Het Natuurloket. Daarnaast zijn per uurhok waarnemingen verzameld uit de soortenatlassen voor zoogdieren, vleermuizen en broedvogels.

BESTAANDE INFORMATIE

De verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen zijn (tevens) afkomstig uit het Waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON. De verspreidingsgegevens van libellen zijn afkomstig uit het Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen' van EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Tot slot is de website www.waarneming.nl, geraadpleegd. Op deze website worden waarnemingen getoond die voornamelijk door vrijwilligers zijn verzameld. De genoemde website wordt bij de soortenbespreking alleen genoemd indien de waarnemingen een toegevoegde waarde hebben.

Enkele verspreidingsgegevens van de hiervoor genoemde bronnen berusten voor een deel op dezelfde waarnemingen. Het verschil tussen deze bronnen ligt in de schaal van weergave en de waarnemingsperiode. De gebruikte gegevens zijn opgenomen in de bijlagen.

De gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet rechtstreeks tot het te onderzoeken plangebied te herleiden. Voor de interpretatie van deze gegevens is ecologische veldkennis noodzakelijk.

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland. Een uurhok is een gebied van 5 km bij 5 km gebaseerd op diezelfde verdeling.

² Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). Het Natuurloket bezit zelf geen gegevens. Het Natuurloket is een initiatief van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de organisaties binnen de VOFF.

Tabel B. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 23 september 2008)

Rapportage voor kilometerhek X-213 / Y-538							* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaetplanten					0	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddenstoelen				1	slecht	0%	1991-2006
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006
Broedvogels		1			niet onderzocht	0%	1995-2006
Watervogels		13			redelijk	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006
Amfibieën	2			0	redelijk	\$1-100%	1992-2006
Vissen					niet onderzocht		1992-2006
Dagvlinders					goed	\$1-100%	1996-2006
Nachtvlinders					niet onderzocht		1990-2006
Libellen					matig		1992-2006
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1992-2006

FF = Flora- en faunawet
 lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen
 bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
 (x) = tevens **meetnetgegevens**
 verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee
 wordt aangegeven of op basis van
 de gebrachte bezoeken een volledig
 overzicht is te verwachten van de
 soorten van de betreffende
 soortgroep. Een **toelichting** op
 deze categorieën kunt u vinden
 onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is
 aangegeven uit welke periode de
 gegevens zijn opgenomen.

■ niet van toepassing

Tabel C. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 23 september 2008)

Rapportage voor kilometerhek X-214 / Y-538							* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaetplanten					0	-	1975-1990
Mossen					slecht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddenstoelen				0	slecht		1991-2006
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006
Broedvogels		32		11	niet onderzocht	0%	1996-2006
Watervogels		19			redelijk	0%	96/97-03/04
Reptielen		1		1	matig	\$1-100%	1992-2006
Amfibieën (x)	4			0	goed	\$1-100%	1992-2006
Vissen					niet onderzocht		1992-2006
Dagvlinders				1	redelijk	\$1-100%	1996-2006
Nachtvlinders					niet onderzocht		1990-2006
Libellen				1	goed	\$1-100%	1992-2006
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006
Overige ongewervelden					slecht		1992-2006

FF = Flora- en faunawet
 lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen
 bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
 (x) = tevens **meetnetgegevens**
 verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee
 wordt aangegeven of op basis van
 de gebrachte bezoeken een volledig
 overzicht is te verwachten van de
 soorten van de betreffende
 soortgroep. Een **toelichting** op
 deze categorieën kunt u vinden
 onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is
 aangegeven uit welke periode de
 gegevens zijn opgenomen.

■ niet van toepassing

Tabel D. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 23 september 2008)

Rapportage voor kilometerhek X-213 / Y-537							* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaetplanten					slecht	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddenstoelen				0	slecht		1991-2006
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006
Broedvogels		51		13	niet onderzocht	0%	1995-2006
Watervogels		13			redelijk	0%	96/97-03/04
Reptielen		1		0	matig	\$1-100%	1992-2006
Amfibieën	3			0	matig	\$1-100%	1992-2006
Vissen					niet onderzocht		1992-2006
Dagvlinders				2	redelijk	\$1-100%	1996-2006
Nachtvlinders					niet onderzocht		1990-2006
Libellen					matig		1992-2006
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1992-2006

FF = Flora- en faunawet
 lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen
 bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
 (x) = tevens **meetnetgegevens**
 verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee
 wordt aangegeven of op basis van
 de gebrachte bezoeken een volledig
 overzicht is te verwachten van de
 soorten van de betreffende
 soortgroep. Een **toelichting** op
 deze categorieën kunt u vinden
 onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is
 aangegeven uit welke periode de
 gegevens zijn opgenomen.

■ niet van toepassing

Tabel E. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 23 september 2008)

Rapportage voor kilometerhok X:214 / Y:537								* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*	
Vaatplanten					0	-	1975-1990	FF = Flora- en faunavelijst 1 / lijst 2+3 H/V = Roodlijstlijst (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrijst RL = Rode lijst (*) = tevens meetgegevens verzameld.
Mossen					slecht		1996-2006	
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006	
Peddestoelen					niet onderzocht		1991-2006	
Zoogdieren					matig		1996-2006	Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.
Broedvogels					niet onderzocht		1996-2006	
Watervogels		13			redelijk	0%	96/97-03/04	
Reptielen		2		2	goed	51-100%	1992-2006	
Amfibieën		1	1	1	slecht	51-100%	1992-2006	Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen. ■ niet van toepassing
Vissen					niet onderzocht		1992-2006	
Dagvlinders				1	matig	51-100%	1998-2006	
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005	
Libellen				1	goed	51-100%	1992-2006	
Sprinkhanen				0	redelijk		1992-2006	
Duizende ongewervelden		1	1		slecht	51-100%	1992-2006	

Het plangebied is eind augustus 2008 bezocht om een indruk te krijgen van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna (zie paragraaf 6.1).

VELDWERK

Met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van het plangebied is verkregen en de beschikbare gegevens, is van alle groepen een compleet beeld ontstaan over het voorkomen van de soorten in het gebied.

4.1.1

Vaatplanten

Volgens de opgave van Het Natuurloket is geen van de kilometerhokken recent onderzocht op de aanwezigheid van vaatplanten. De gedetailleerde soortengegevens zijn aangevraagd bij de provincie Drenthe. De gegevens zijn verzameld tijdens de milieukartering en het floraonderzoek voor de 'Flora van Drenthe'. Het plangebied is hierbij ook goed onderzocht. De gegevens zijn redelijk verouderd (1975-1995), maar geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld voor dit onderzoek.

GEGEVENS

Volgens de gegevens van de provincie Drenthe zijn in de vier kilometerhokken in totaal 19 soorten van de Rode lijst waargenomen, waaronder zeven beschermde tabel 2-soorten en een tabel 1-soort (zie bijlage 1). In en nabij het plangebied zijn vier vegetatieopnamen gemaakt, onder andere in het bosperceel en de houtsingel ten westen van de groepsaccommodatie. Bij geen van deze opnamen zijn beschermde planten of soorten van de Rode lijst aangetroffen. In 2007 zijn in het kader van de floratrajecten (traject07, opname 8-13) aan de oostzijde van het plangebied en langs de sloot in de akker ook geen bijzondere soorten aangetroffen.

INVENTARISATIE

De in de kilometerhokken waargenomen beschermde tabel 2-soorten zoals kleine zonnedaauw, ronde zonnedaauw, klokjesgentiaan, gevlekte orchis en de rode lijstsoorten klein blaasjeskruid en gewone veenbies zijn typische soorten van natte tot vochtige heidegebieden, zoals die voorkomen in het natuurgebied ten zuiden van het plangebied. In het plangebied zijn voor deze soorten,

door ontwatering en intensief agrarisch gebruik, echter geen geschikte biotopen aanwezig.

De aanwezige houtsingels worden voornamelijk gevormd door zomereik, hazelaar, Amerikaanse vogelkers, Gelderse roos en es. In de ondergroei staat veel grote brandnetel, wat duidt op verstoorde en voedselrijke omstandigheden. In de weilanden ten noorden van het bosperceel is onder andere ridderzuring, scherpe boterbloem, paardenbloem en rode klaver aangetroffen. Het bosperceel bestaat voornamelijk uit jonge ruwe berken en verspreid een enkele lijsterbes. Aan de zuidzijde van het perceel is enkele jaren geleden fijnspar aangeplant. De sloot ten oosten van het zandpad is vanaf de verblijfsaccommodatie tot voorbij het bosperceel grotendeels dichtgegroeid met riet en grote lisdodde. De open delen zijn grotendeels bedekt met klein kroos. De sloot in de akker is recentelijk geschoond. In de sloot was nog smalle waterpest aanwezig. De sloot ten noorden van het bosperceel was meer ontwikkeld. In de sloot werd waterviolier, grote egelskop, gele lis en klein kroos aangetroffen. Langs de randen van het pad werden onder andere vogelwikke, gewone rolklaver, brede weegbree en blauwe knoop aangetroffen. De laatstgenoemde is een rode lijstsoort.

In het plangebied zijn geen andere beschermde soorten en rode lijstsoorten aangetroffen.

EFFECTEN	Door de werkzaamheden ten behoeve van de inrichting worden bestaande aanwezige groenstructuren nauwelijks aangetast. De recreatiehuisjes komen op palen boven de grond en zijn verbonden door houten vlonders. In het bosperceel zal een smalle strook worden gekapt ten behoeve van het vlonderpad. De zuidelijke akker en het gebied rond de dwarsloot zullen worden afgegraven en uiteindelijk extensief worden begraaasd. Hierdoor ontstaan voor een aantal beschermde soorten juist geschikte omstandigheden.
----------	--

4.1.2

Zoogdieren - vleermuizen

GEGEVENS	Volgens de opgave van Het Natuurloket is slechts een van de kilometerhokken onderzocht (matig). Hierin wordt geen melding gemaakt van waarnemingen van vleermuizen. De gegevens zijn daarom afkomstig uit de landelijke vleermuizenatlas. Deze atlas heeft de verspreiding van vleermuissoorten in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1985 tot 1994. Deze gegevens zijn enigszins gedateerd en lijken niet volledig. Het veldbezoek geeft, gezien de geplande ontwikkeling, een voldoende beeld van de voorkomende vleermuizen en de gebiedsfuncties.
----------	---

INVENTARISATIE	In het uurhok wordt alleen melding gemaakt van het voorkomen van gewone dwergvleermuis. Gezien de inrichting en omgeving van het plangebied kunnen daarnaast ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis voorkomen. In het plangebied zijn geen gebouwen of bomen aanwezig, die zouden kunnen dienen als verblijfplaats van vleermuizen. De in het plangebied aanwezige
----------------	--

bomen hebben een te geringe omvang om holten of spleten te bevatten waar boombewonende soorten een verblijfplaats in zouden kunnen hebben. Het plangebied zal door alle genoemde soorten kunnen worden gebruikt om in te foerageren.

Door de ontwikkelingen gaan geen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Het foerageergebied van voorkomende soorten zal veranderen. In de nieuwe situatie kunnen voorkomende soorten echter blijven foerageren.

EFFECTEN

4.1.3

Zoogdieren - overige

Volgens de opgave van Het Natuurloket is slechts een van de kilometerhokken onderzocht (matig). Er wordt geen melding gemaakt van beschermde soorten. De gegevens zijn afkomstig uit de landelijke zoogdierenatlas. Deze atlas heeft de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1970 tot 1988. Deze gegevens zijn redelijk verouderd, maar lijken volledig. De bekende gegevens geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld voor deze soortengroep.

GEGEVENS

In het uurhok zijn in totaal 21 soorten waargenomen (zie bijlage 2), waaronder één tabel 3-soort (waterspitsmuis) één tabel 2-soort (eekhoorn) en 19 tabel 1-soorten of niet beschermde soorten. Naast de in het uurhok genoemde soorten kunnen daarnaast de tabel 1-soorten gewone en tweekleurige bosspitsmuis in het plangebied voorkomen. Daarnaast is het voorkomen van de tabel 3-soort dat uit de omgeving van het plangebied bekend. Tijdens het veldbezoek zijn molshopen, muizenholletjes en sporen van ree en konijn waargenomen in het plangebied.

INVENTARISATIE

De tabel 3-soort waterspitsmuis wordt niet in het plangebied verwacht, voor deze soort hebben de aanwezige wateren een onvoldoende ontwikkelde onderwatervegetatie en dekking in de vorm van ruigten aan de kanten van de watergangen. Mogelijk dat de soort nog voorkomt in en nabij de Wapserveensche Aa ten noorden van het plangebied. Het bosperceel zou mogelijk onderdeel van het leefgebied van de tabel 2-soort eekhoorn kunnen zijn. In het bosperceel zijn van deze soort echter geen sporen aangetroffen. Voorkomen van deze soort wordt niet waarschijnlijk geacht

Binnen het plangebied zijn geen sporen van de tabel 3-soort dat aangetroffen. Bij het Drents Landschap zijn gegevens opgevraagd over het voorkomen van dassenburchten in de omgeving van het plangebied. Volgens de heer B. Zoer ligt de dichtstbijzijnde bekende dassenburcht op ruim 800 m van het plangebied. De realisatie van de plannen zal derhalve niet leiden tot verstoring van deze burcht. Dassen hebben een territorium grootte variërend van 50 ha tot 150 ha. Delen van het plangebied kunnen derhalve een klein deel van het foerageergebied van deze soort uitmaken. Gezien de aanwezigheid van voldoende geschikt foerageergebied in het tussen liggende gebied zal de realisatie van de

plannen echter niet tot negatieve effecten op de aanwezige dassenburcht(en) leiden.

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor de tabel 1-soorten bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, konijn, mol, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis en veldmuis. Daarnaast zal het plangebied onderdeel zijn van het jachtgebied van vos, hermelijn en wezel, waarbij van de laatste twee soorten mogelijk een verblijfplaats in het plangebied aanwezig is. Voor overige soorten is in het plangebied geen geschikte biotoop aanwezig.

EFFECTEN	Het is niet uitgesloten dat tijdens de werkzaamheden enkele verblijfplaatsen van één of meerdere exemplaren van de volgende soorten worden vernietigd of verstoord: bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, konijn, mol, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, wezel en hermelijn. Daarnaast kunnen bij de werkzaamheden enkele exemplaren worden gedood. Genoemde soorten zijn alle algemeen voorkomende soorten uit tabel 1, waarbij de ontwikkelingen geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Genoemde soorten vallen onder vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het plangebied zal daarnaast grotendeels geschikt leefgebied voor deze soorten blijven. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor veldmuis, mol en bosmuis.
----------	---

4.1.4

Vogels

GEGEVENS	Volgens Het Natuurloket zijn de kilometerhokken niet onderzocht op het voorkomen van broedvogels in de periode van 1995 tot 2006 en redelijk op watervogels in de periode van 1996/1997 tot 2003/2004. Gedetailleerde gegevens zijn niet opgevraagd, deze hebben gezien de onderzoeksinspanning geen toegevoegde waarde. De gegevens zijn afkomstig uit de landsdekkende broedvogelatlas (1998-2000). Deze gegevens zijn verzameld per uurhok. Hoewel deze gegevens enigszins zijn verouderd, geven deze in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld.
----------	--

INVENTARISATIE	In het uurhok zijn in totaal 121 soorten broedvogels waargenomen (zie bijlage 3), waaronder 35 soorten van de Rode lijst. Binnen het uurhok liggen diverse specifieke habitatten zoals heide, vennen, stuifzandgebieden en beekdalgraslanden. Hierdoor komt een relatief hoog aantal zeldzamere rode lijstsoorten in het uurhok voor. Het plangebied zal voor een aantal van deze soorten ook geschikt broedgebied opleveren. Hierbij gaat het echter voornamelijk om soorten van kleinschalig landschap zoals de rode lijstsoorten grauwe vliegenvanger en spotvogel. Daarnaast kunnen kerkuil en ransuil in het gebied jagen. Verder zijn meer algemene soorten zoals roodborst, merel, houtduif en pimpelmees waargenomen.
----------------	---

Het plangebied heeft geen bijzondere waarde voor wintervogels. In de huidige situatie is het plangebied 's winters interessant voor enkele foeragerende zangvogels die in de houtsingels en bosperceel vruchten, zaden of insecten eten. Er komen soorten voor als sijs, vink en mezensoorten.

OVERWINTERENDE VOGELS

Door de ontwikkelingen zal nauwelijks broedgebied verloren gaan. Door werkzaamheden kunnen vogels worden verstoord en mogelijk enkele broedplaatsen worden vernietigd. Alle vogels zijn in het broedseizoen beschermd. De werkzaamheden dienen hierdoor buiten het broedseizoen plaats te vinden. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Als werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

EFFECTEN

4.1.5

Amfibieën

Volgens de opgave van Het Natuurloket komen er in de kilometerhokken vijf beschermde amfibiesoorten voor. De gebruikte gegevens zijn afkomstig van de Werkgroep Amfibieën en Reptielen Drenthe. De waarnemingen zijn op basis van kilometerhokken en betreffen alle sinds 1980 waargenomen soorten. Kilometerhokken 214-537 en 214-538 zijn goed onderzocht, beide andere kilometerhokken zijn slecht onderzocht. Deze gegevens zijn recent, gedetailleerd en lijken volledig en geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld voor dit vooronderzoek.

GEGEVENS

Volgens de gegevens van de provincie zijn in de kilometerhokken vier soorten amfibieën waargenomen. Waaronder een tabel 3-soort (heikikker) en drie tabel 1-soorten (zie bijlage 4). Daarnaast wordt in alle kilometerhokken melding gemaakt van een soort uit het groene kikkercomplex. Het groene kikkercomplex bestaat uit de tabel 3-soort poelkikker, de tabel 1-soort meerkikker en de kruising tussen beide soorten: de tabel 1-soort bastaardkikker. Gezien de verspreiding van deze soorten in de regio en de inrichting van de kilometerhokken, kunnen de waarnemingen van zowel poelkikker als bastaardkikker betreffen. Uit het nabij gelegen natuurgebied is daarnaast de tabel 3-soort kamsalamander bekend.

INVENTARISATIE

De sloten in het plangebied bieden potentieel voortplantingswater aan de in het kilometerhok voorkomende tabel 1-soorten. Voor de kritischere tabel 3-soorten poelkikker en heikikker lijken deze niet zeer geschikt. De in het plangebied aanwezige poel en de sloot ten noorden van het bosperceel zijn potentieel wel geschikt voor de tabel 3-soort kamsalamander.

Buiten het voortplantingsseizoen leven de meeste amfibieën op het land en overwintert in greppels of holten of onder hout, boomwortels of stenen. De aanwezige houtsingels en het bosperceel bieden voor amfibieën dan ook geschikte verblijfplaatsen.

EFFECTEN	De aanwezige wateren in het plangebied worden niet gedempt. De werkzaamheden zullen hoofdzakelijk plaatsvinden in de akker en in de schapenweide. De akker biedt amfibieën geen geschikte verblijfplaatsen. De schapenweide was op het moment van het veldbezoek vrij ruig. Hierdoor is het een geschikt leefgebied voor amfibieën tijdens de landfase. Het zal gedurende de winterperiode door gebrek aan dekking echter geen geschikte winterverblijfplaatsen bevatten. Het is niet uit te sluiten, dat een enkele zwaar beschermde amfibieënsoort zoals kamsalamander of heikikker in het plangebied voorkomt. Door werkzaamheden gedurende bepaalde periodes uit te voeren, is eventuele verstoring van deze soorten echter makkelijk te voorkomen. Door de schapenweide kort te maaien, wordt het gebied voor alle amfibieën onaantrekkelijk om in te verblijven. Hierdoor kunnen jaarrond in dit gebied werkzaamheden plaatsvinden. De kans dat bij het aanleggen van het pad door het bos amfibieën worden verstoord, is niet zeer groot. Werkzaamheden kunnen het beste in de periode augustus-oktober plaatsvinden. Tijdens deze periode zijn amfibieën nog actief en mobiel en kunnen tijdig vluchten, daarnaast is dit buiten het broedseizoen van vogels.
	4.1.6 Reptielen
GEGEVENS	Volgens de opgave van Het Natuurloket zijn in drie kilometerhokken beschermde reptielen waargenomen. De gebruikte gegevens zijn afkomstig van de Werkgroep Amfibieën en Reptielen Drenthe. De waarnemingen zijn op basis van kilometerhokken en betreffen alle sinds 1980 waargenomen soorten. Kilometerhokken 214-537 en 214-538 zijn goed onderzocht, beide andere kilometerhokken zijn slecht onderzocht. Deze gegevens zijn recent, gedetailleerd en lijken volledig en geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld voor dit vooronderzoek.
INVENTARISATIE	Uit de kilometerhokken zijn vier soorten reptielen bekend (zie bijlage 4). Het betreft de tabel 3-soorten adder, hazelworm en ringslang en de tabel 2-soort levendbarende hagedis. Het plangebied vormt voor de waargenomen reptielen slechts matig leefgebied. Over het algemeen bestaat het leefgebied van hagedissen en slangen uit ruige vegetatie die voldoende schuilmogelijkheden biedt en tevens voldoende open is om te kunnen zonnen, zoals overgangen tussen bos en heide en oude heidevelden. Ringslangen zijn gebonden aan waterrijke gebieden. Het is echter niet uitgesloten dat een enkel exemplaar zich door het plangebied verplaatst of tijdelijk aanwezig is.
EFFECTEN	De werkzaamheden vinden hoofdzakelijk plaats in de akker en de schapenweide. Het is niet aannemelijk, dat tijdens werkzaamheden reptielen zullen worden verstoord. Door de natuurlijke herinrichting van de akker ontstaat

potentieel geschikt leefgebied voor adder, ringslang en levendbarende hagedis.

4.1.7

Vissen

De in het plangebied aanwezige sloten vormen matig geschikt leefgebied voor beschermde vissoorten. Het ligt niet in de verwachting dat door de werkzaamheden beschermde vissen zullen worden verstoord.

INVENTARISATIE EN EFFECTEN

4.1.8

Dagvlinders

Volgens de opgaven van Het Natuurloket zijn de kilometerhokken redelijk tot goed onderzocht in de periode van 1995 tot 2006. Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten. Gedetailleerde gegevens zijn afkomstig van de Vlinderwerkgroep Drenthe. De waarnemingen zijn op basis van kilometerhokken en betreffen alle waargenomen soorten in de periode van 1990 tot 2001 met aanvullingen uit 2002 tot en met 2006. De kilometerhokken zijn redelijk tot goed onderzocht. Deze gegevens zijn recent en volledig en geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld voor deze soortengroep.

GEGEVENS

In de kilometerhokken zijn in totaal 23 soorten dagvlinders waargenomen (zie bijlage 5). Hieronder bevinden zich geen beschermde soorten, maar wel een rode lijstsoort (bruine vuurvlieder). Bruine vuurvlieder is een schaarse standvlieder, die voornamelijk voorkomt in droge gebieden op de zandgronden, zoals kruidenrijke heide en droge, schrale en bloemrijke graslanden. De soort is afhankelijk van zuringen (veldzuring en schapenzuring) als waardplant. Het is niet uitgesloten dat deze soort een standpopulatie heeft in het aangrenzende natuurgebied en ook in het plangebied voorkomt. De overige in de kilometerhokken waargenomen soorten betreffen voornamelijk vrij algemeen voorkomende soorten zoals klein koolwitje, koevinkje, zwartspriet dikkopje en bruin zandoogje. Het plangebied biedt aan deze soorten geschikte biotopen.

INVENTARISATIE

Door de plannen gaat nauwelijks geschikt leefgebied voor voorkomende soorten verloren. Er worden dan ook geen effecten op beschermde soorten en rode lijstsoorten verwacht. Door de ontwikkeling van (natte) heischrale graslanden in het zuidelijke deel zal potentieel meer geschikt leefgebied voor dagvlinders ontstaan.

EFFECTEN

4.1.9

Libellen

Volgens de opgave van Het Natuurloket zijn de kilometerhokken matig (twee) of goed (twee) onderzocht in de periode van 1992 tot 2006. Er wordt geen melding gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten. De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit het Waarnemingenverslag 2007. Dit waarnemingenverslag heeft de verspreiding van libellen weergegeven op basis van uurhokken

GEGEVENS

uit de periode van 1990 tot 2006. Deze gegevens zijn niet gedetailleerd, maar wel volledig en geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld.

INVENTARISATIE

In het uurhok wordt melding gemaakt van 36 soorten libellen (zie bijlage 6), waaronder twee zwaar beschermde tabel 3-soorten groene glazenmaker en Noordse winterjuffer. Beide beschermde soorten staan ook op de rode lijst, alsmede vijf andere in het uurhok waargenomen soorten. Het enorme aantal in het uurhok waargenomen libellen is te verklaren uit het brede scala aan specifieke natte biotopen in het uurhok. Voornamelijk de heideveentjes en vennen in verschillende stadia van verlanding in het natuurgebied Havelte-Oost.

Groene glazenmaker is afhankelijk van wateren met krabbenscheervelden. Noordse winterjuffer is bekend als overwinteraar in de heidegebieden van Havelte-Oost, waarbij voortplanting in het gebied echter nooit is vastgesteld. Alle in het uurhok voorkomende rode lijstsoorten zijn gebonden aan specifieke voortplantingsbiotopen, zoals hoogveenplassen, voedselarme vennen en heideplassen die niet voorkomen in het plangebied. De sloten en poel in het plangebied vormen geschikt voortplantingsbiotoop voor meer algemene soorten, zoals lantaarntje, gewone oeverlibel en blauwe glazenmaker. Voorkomende soorten kunnen in het gehele plangebied foeragerend voorkomen.

EFFECTEN

Door de ontwikkelingen zullen geen effecten op beschermde soorten en rode lijstsoorten optreden. Er gaat geen voortplantingsbiotoop verloren. De realisatie van poel in het zuiden van het plangebied en daarbij te ontwikkelen (vochtig) heischrale graslanden zullen voor meerdere libellensoorten geschikte biotopen opleveren.

4.1.10

Overige ongewervelde soorten

Beschermde kevers en mieren zijn niet in het plangebied te verwachten. Beschermde mierensoorten komen voor in zandige bosgebieden. Oude eikenbomen voor vliegend hert zijn afwezig. Gestreepte waterroofkever is een soort van met name groot water in laagveen en in poelen. Brede geelrandwaterroofkever is een soort van grote en permanent stilstaande wateren. Juchtleerkever en heldenbok worden binnen Nederland als uitgestorven beschouwd. Ditzelfde geldt waarschijnlijk voor rivierkreeft en Bataafse stroommossel. De wijngaardslak is gebonden aan het voorkomen van mergel.

Door de ontwikkelingen binnen het plangebied zullen geen effecten op beschermde overige ongewervelde soorten optreden.

Conclusie

5

5.1

Soortenbescherming

Ten aanzien van de soortenbescherming zijn vijf aspecten (van belang in de verdere procedure) in acht genomen:

- nadere inventarisatie;
- niet bedreigde waarden;
- bescherming vogels;
- vrijgestelde soorten;
- ontheffingen.

Van alle soorten is voldoende beeld ontstaan door het veldbezoek en de overige gegevens. Nader onderzoek is niet nodig.

NADERE INVENTARISATIE

Van de volgende soortengroepen worden geen verbodsbepalingen overtreden in het plangebied:

NIET BEDREIGDE WAARDEN

- vaatplanten;
- vleermuizen;
- reptielen;
- vissen;
- dagvlinders;
- libellen;
- overige ongewervelde soorten.

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Er zijn in of in de omgeving van het plangebied geen permanent bewoonde nesten of belangrijke rust- of foerageergebieden van vogels aanwezig. In het plangebied broeden enkele algemene soorten en mogelijk een enkele rode lijstsoort. Men kan er in dit plangebied van uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden begonnen en continu voortduren. Werkzaamheden in het bosperceel moeten in elk geval buiten het broedseizoen plaatsvinden. Als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt. In het plangebied is voor geen enkele soort de goede staat van instandhouding in het geding.

BESCHERMING VOGELS

VRIJGESTELDE SOORTEN

In het plangebied komen enkele beschermde soorten voor in de groepen amfibieën en zoogdieren die worden verstoord door de werkzaamheden. Deze staan in tabel F. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor verstoring van deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis.

Tabel F. Soorten in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Bastaardkikker	<i>Rana klepton esculenta</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>

ONTHEFFINGEN

Indien wordt gewerkt onder de voorwaarden met betrekking tot de soortengroep amfibieën (paragraaf 4.1.5) worden geen soorten verstoord, waarvoor ontheffing dient te worden aangevraagd

B r o n n e n

6.1

Veldbezoek

Het gebied is op 19 augustus 2008 door de heer drs. M. van Dinther bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Er zijn hierbij plantensoorten genoteerd, maar verder geen volledige vegetatieopnamen gemaakt. Het was een half bewolkte ochtend met een temperatuur van 17° C en een matige zuidelijke wind.

6.2

Media

- www.natuurloket.nl, overzicht recente en beschikbare gegevens planten en dieren;
- www.ravon.nl, informatie over (verspreiding) van herpetofauna;
- www.waarneming.nl, verspreidingskaarten van planten en dieren die door vrijwilligers zijn verzameld.

6.3

Gegevens

- Provincie Drenthe (2004): Milieukartering Drenthe, Productgroep Landelijk gebied: gegevens van:
- planten: Werkgroep Florakartering Drenthe (WFD);
- vlinders: Vlinderwerkgroep Drenthe;
- amfibieën en reptielen: Werkgroep Amfibieën en Reptielen Drenthe (WARD).

6.4

Literatuur

- Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 16 Oost Steenwijk, Wageningen 1988.
- Grote Historische Atlas Drenthe, Uitgeverij Nieuwland, Tilburg, 2006.
- H.J. Versfelt en M. Schroor, De Franse kaarten van Drenthe en de noordelijke kust 1811-1813, uitgever Heveskes Uitgevers, Groningen, 2001.
- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten 2005.

- Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland, boek Thieme & cie, Zutphen 1975.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992.
- Dijkstra, V. 1997. Belangrijkste zoogdiergebieden in Nederland; mededeling 37 van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ), Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht 1997.
- Kapteyn, K., Vleermuizen in het landschap: Over hun ecologie, gedrag en verspreiding, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs en Provincie Noord-Holland, Haarlem 1995.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 - Nederlandse fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Brink, H. van den, A. van Dijk, B. van Os, P. Venema, Provincie Drenthe, Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Broedvogels van Drenthe, Van Gorcum & Comp, Assen 1996.
- Venema, P., Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe, Wintervogels in Drenthe, Koninklijke Van Gorcum 2001.
- Provincie Drenthe, Amfibieën en Reptielen in Drenthe, Dienst ruimte en groen in samenwerking met de werkgroep Amfibieën en Reptielen Drenthe, Assen 1993.
- Nie, dr. H. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen, Media Publishing en Stichting Atlas Verspreiding, Doetinchem 1993.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De Dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera, Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Dijkstra, A.C.J., J. de Vries en B.J. Hoentjen, Dagvlinders in Drenthe: Voorkomen en verspreiding 1990-2001, Uitgeverij Publi-Que/Vlinderwerkgroep Drenthe 2003.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, De Nederlandse libellen (Odonata) - Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Abbingh, G. en R. Manger, Libellen in Drenthe: Verspreidingsatlas 1995-2003; Libellenwerkgroep Drenthe, Assen 2004.

- Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen', EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber. A.J. van Loon, A.A. Maelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata) - Nederlandse fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

B i j l a g e n

1. Vaatplanten
2. Overige zoogdieren
3. Broedvogels
4. Amfibieën en reptielen
5. Vlinders
6. Libellen
7. Codes Rode lijst
8. Uitleg beschermingsregime

Bijlage 1. Beschermde vaatplanten en vaatplanten van de Rode lijst in de kilometerhokken in en rond het plangebied (provincie Drenthe)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Valkruid	x	BE	Tabel 2
Kleine zonnedauw	x	GE	Tabel 2
Ronde zonnedauw	x	GE	Tabel 2
Klokjesgentiaan	x	GE	Tabel 2
Jeneverbes	x	GE	Tabel 2
Waterdrieblad	x	GE	Tabel 2
Gevlekte orchis	x	KW	Tabel 2
Gewone Dotterbloem	x		Tabel 1
Dubbelloof	x	GE	
Dwergviltkruid	x	GE	
Stekelbrem	x	GE	
Kruipbrem	x	KW	
Bosdroogbloem	x	GE	
Grote wolfsklauw	x	BE	
Borstelgras	x	GE	
Wateraardbei	x	GE	
Bruine snavelbies	x	GE	
Blauwe knoop	x	GE	
Klein blaasjeskruid	x	KW	
Hondsviooltje	x	GE	

Bijlage 2. Overige zoogdieren in het uurhok 16-37 in en rond het plangebied (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Bosmuis	x		Tabel 1
Bruine rat	x		
Bunzing	x		Tabel 1
Dwergmuis	#		Tabel 1
Dwergspitsmuis	x		Tabel 1
Eekhoorn	x		Tabel 2
Egel	x		Tabel 1
Haas	x		Tabel 1
Hermelijn	x		Tabel 1
Huismuis	x		
Konijn	x		Tabel 1
Mol	x		Tabel 1
Muskusrat	x		
Ree	x		Tabel 1
Rosse woelmuis	x		Tabel 1
Veldmuis	x		Tabel 1
Vos	x		Tabel 1
Waterspitsmuis	x	KW	Tabel 3 (bijlage 1)
Wezel	x		Tabel 1
Woelrat	x		Tabel 1
Zwarte rat			

Bijlage 3. Broedvogels in het uurhok in en rond het plangebied (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Dodaars	z		Vogels
Fuut	m		Vogels
Geoorde Fuut	z		Vogels
Roerdomp	w	BE	Vogels
Ooievaar	m		Vogels
Knobbelzwaan	z		Vogels
Nijlgans	z		
Bergeend	z		Vogels
Krakeend	z		Vogels
Wintertaling	z	KW	Vogels
Wilde Eend	w/z		Vogels
Soepeend	w/z		
Zomertaling	w	KW	Vogels
Slobeend	z	KW	Vogels
Tafeleend	w		Vogels
Kuifeend	z		Vogels
Wespendief	w		Vogels
Bruine Kiekendief	m		Vogels
Havik	z		Vogels
Sperwer	z		Vogels
Buizerd	z		Vogels
Torenvalk	z		Vogels
Boomvalk	w	KW	Vogels
Patrijs	w	KW	Vogels
Kwartel	z		Vogels
Fazant	w/z		Vogels
Waterral	z		Vogels
Porseleinhoen	w	KW	Vogels
Kwartelkoning	w	KW	Vogels
Waterhoen	w/z		Vogels
Meerkoet	w/z		Vogels
Scholekster	w/z		Vogels
Kievit	w/z		Vogels
Watersnip	z	BE	Vogels
Houtsnip	z		Vogels
Grutto	z	GE	Vogels
Wulp	z		Vogels
Tureluur	w	GE	Vogels
Kokmeeuw	z		Vogels
Holenduif	w/z		Vogels
Houtduif	w/z		Vogels
Turkse Tortel	w/z		Vogels
Zomertortel	w	KW	Vogels
Koekoek	w/z	KW	Vogels
Kerkuil	z	KW	Vogels
Bosuil	z		Vogels
Ransuil	z	KW	Vogels
Nachtzwaluw	m	KW	Vogels
Draaihals	w	EB	Vogels

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Groene Specht	z	KW	Vogels
Zwarte Specht	z		Vogels
Grote Bonte Specht	w/z		Vogels
Kleine Bonte Specht	w		Vogels
Boomleeuwerik	z		Vogels
Veldleeuwerik	w/z	GE	Vogels
Boerenzwaluw	w/z	GE	Vogels
Huiszwaluw	z	GE	Vogels
Boompieper	w/z		Vogels
Graspieper	w/z	GE	Vogels
Gele Kwikstaart	w/z	GE	Vogels
Witte Kwikstaart	w/z		Vogels
Winterkoning	w/z		Vogels
Heggenmus	w/z		Vogels
Roodborst	w/z		Vogels
Nachtegaal	z	KW	Vogels
Blauwborst	z		Vogels
Zwarte Roodstaart	w/z		Vogels
Gekraagde Roodstaart	z		Vogels
Paapje	z		Vogels
Roodborsttapuit	z		Vogels
Tapuit	z	BE	Vogels
Merel	w/z		Vogels
Kramsvogel	m	GE	Vogels
Zanglijster	w/z		Vogels
Grote Lijster	w/z		Vogels
Sprinkhaanzanger	w		Vogels
Rietzanger	w		Vogels
Bosrietzanger	w/z		Vogels
Kleine Karekiet	w/z		Vogels
Spotvogel	w/z	GE	Vogels
Braamsluiper	w/z		Vogels
Grasmus	w/z		Vogels
Tuinfluitier	w/z		Vogels
Zwartkop	w/z		Vogels
Fluiter	z		Vogels
Tjiftjaf	w/z		Vogels
Fitis	w/z		Vogels
Goudhaantje	z		Vogels
Vuurgoudhaantje	w		Vogels
Grauwe Vliegenvanger	w/z	GE	Vogels
Bonte Vliegenvanger	z		Vogels
Staartmees	w/z		Vogels
Glanskop	z		Vogels
Matkop	w/z	GE	Vogels
Kuifmees	w/z		Vogels
Zwarte Mees	w/z		Vogels
Pimpelmees	w/z		Vogels
Koolmees	w/z		Vogels
Boomklever	z		Vogels

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Boomkruiper	w/z		Vogels
Wielewaal	z	KW	Vogels
Grauwe Klauwier	z	BE	Vogels
Gaai	w/z		Vogels
Ekster	w/z		Vogels
Kauw	w/z		Vogels
Roek	z		Vogels
Zwarte Kraai	w/z		Vogels
Spreeuw	w/z		Vogels
Huisemus	w/z	GE	Vogels
Ringmus	w/z	GE	Vogels
Vink	w/z		Vogels
Groenling	w/z		Vogels
Putter	z		Vogels
Sijs	z		Vogels
Kneu	w/z	GE	Vogels
Kleine Barmsijs	m		
Kruisbek	z		Vogels
Goudvink	z		Vogels
Appelvink	z		Vogels
Geelgors	z		Vogels
Rietgors	w/z		Vogels

m = mogelijk

w = waarschijnlijk

z = zeker

Bijlage 4. Amfibieën en reptielen in de kilometerhokken in en rond het plangebied (provincie Drenthe)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Bruine kikker	x		Tabel 1
Gewone pad	x		Tabel 1
Groene kikker complex	x	(KW)	Tabel 1 / (Tabel 3 (bijlage IV))
Heikikker	x	KW	Tabel 3 (bijlage IV)
Kleine watersalamander	x		Tabel 1
Adder	x	KW	Tabel 3 (bijlage 1)
Hazelworm	x	KW	Tabel 3 (bijlage 1)
Levendbarende hagedis	x		Tabel 2
Ringslang	x	KW	Tabel 3 (bijlage 1)

Bijlage 5. Vlinders in de kilometerhokken in en rond het plangebied (provincie)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Argusvlinder	x		
Atalanta	x		
Bont zandoogje	x		
Boomblauwtje	x		
Bruin zandoogje	x		
Bruine vuurvlinder	x	KW	
Citroenvlinder	x		
Dagpauwoog	x		
Distelvlinder	x		
Eikenpage	x		
Gehakkelde aurelia	x		
Groot dikkopje	x		
Groot koolwitje	x		
Hooibeestje	x		
Klein geaderd witje	x		
Klein koolwitje	x		
Kleine vos	x		
Kleine vuurvlinder	x		
Koevinkje	x		
Landkaartje	x		
Oranje zandoogje	x		
Oranjetipje	x		
Zwartsprietdikkopje	x		

Bijlage 6. Libellen in het uurhok in en rond het plangebied (waarnemingen-verslag)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Azuurwaterjuffer	x	x		
Blauwe glazenmaker	x	x		
Bloedrode heidelibel	x	x		
Bruine glazenmaker	x	x		
Bruine winterjuffer	x		BE	
Bruinrode heidelibel	x	x		
Geelvlekheidelibel	x	x		
Gewone oeverlibel	x	x		
Gewone pantserjuffer	x	x		
Groene glazenmaker	x	x	BE	Tabel 3 (bijlage IV)
Grote keizerlibel	x	x		
Grote roodoogjuffer	x	x		
Houtpantserjuffer	x	x		
Lantaarntje	x	x		
Maanwaterjuffer	x			
Metaalglanslibel	x	x		
Noordse glazenmaker	x		BE	

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Noordse winterjuffer		x	EB	Tabel 3 (bijlage IV)
Noordse witsnuitlibel	x	x		
Paardenbijter	x	x		
Platbuik	x	x		
Smaragdlibel	x	x		
Steenrode heidelibel	x	x		KW
Tangpantserjuffer	x			
Tengere grasjuffer	x			
Tengere pantserjuffer	x	x		
Variabele waterjuffer	x	x		
Venglazenmaker	x	x		KW
Venwitsnuitlibel	x	x		
Viervlek	x	x		
Vroege glazenmaker	x	x		KW
Vuurjuffer	x	x		
Watersnuffel	x	x		
Weidebeekjuffer	x			
Zwarte heidelibel	x	x		
Zwervende pantserjuffer	x	x		

Bijlage 7. Codes Rode lijst

BE	Bedreigd
EB	Ernstig Bedreigd
GE	Gevoelig
KW	Kwetsbaar
OG	Onvoldoende Gegevens
NB	Niet Beschouwd, standaardlijstsoort
TNB	Thans Niet Bedreigd
UW	Uitgestorven (wereldschaal)
UWW	In het Wild uitgestorven (wereldschaal)
VN	Verdwenen uit Nederland
VN*	Verdwenen uit Nederland voor 1900
VNW	In het wild verdwenen (Nederland)

Bijlage 8. Uitleg beschermingsregime

Soorten in tabel 1

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als 'Algemene soorten'. Ze zijn in Nederland zo algemeen voorkomend dat wordt aangenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet negatief beïnvloeden. Voor deze 'Algemene soorten' geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld.

Soorten in tabel 2

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als 'Overige soorten'. Voor deze 'Overige soorten' geldt, in het kader van de Flora- en faunawet, een vrijstelling mits wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Deze gedragscode moet door de sector of de ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring (zie hierna). Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffing zal worden verleend als:

- er geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
- zorgvuldig wordt gehandeld.

Dit houdt in elk geval in dat de werkzaamheden geen wezenlijke invloed hebben op de soort. Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Verder moet voorafgaand aan de werkzaamheden in redelijkheid alles worden verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat dieren worden gedood of verwond en verblijfplaatsen worden beschadigd. Hierdoor ligt het voor de hand dat in ieder geval buiten het broedseizoen zal moeten worden gewerkt.

Soorten in tabel 3

Dit betreft de soorten die worden genoemd in bijlage 1 van de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet of in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Ontheffing voor deze soorten wordt alleen verleend onder strikte voorwaarden. Voor verstoring van deze soorten kan slechts ontheffing worden verleend als aan de volgende drie voorwaarden wordt voldaan:

- als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- als er geen alternatief is voor de werkzaamheden;
- als sprake is van een specifiek in de wet of de AMvB genoemde omstandigheid, bijvoorbeeld de bedreiging van de volksgezondheid of de openbare veiligheid, bestendig gebruik en uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Gedragscodes voor soortenbescherming

Een gedragscode wordt noodzakelijk om van bepaalde vrijstellingen te kunnen gebruikmaken. De code moet door een sector of ondernemer worden opgesteld en worden goedgekeurd door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een gedragscode maakt op systematische wijze duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling kan worden voldaan. Belangrijke elementen hierbij zijn de begrippen 'zorgvuldig handelen' en 'al het redelijke doen' om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Daarbij moet:

- een inventarisatie worden verricht naar beschermde soorten in het plangebied (door een deskundige);
- een plan van aanpak worden opgesteld voor het voorkomen van verstoring van de beschermde soorten;
- tevens een plan van aanpak worden opgesteld om verblijfplaatsen die voor langere periode worden gebruikt, te beschermen;
- bijzondere aandacht worden besteed aan soorten van de Rode lijst, bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de Vogelrichtlijn;

en tot slot:

- mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de voor soorten meest kwetsbare periode.

Vogels

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting geldt vrijstelling van de verboden als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode.

Als er geen gedragscode is, moet worden nagegaan of verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden. In dergelijk geval is het mogelijk ontheffing aan te vragen. Men kan ook buiten het broedseizoen werken of starten voor het broedseizoen en de werkzaamhe-

den continu laten voortduren waardoor geen verbodsbepalingen worden overtreden. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Westerveld

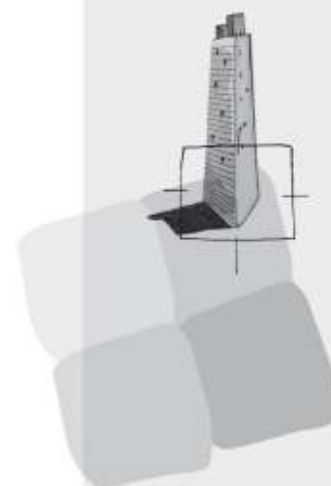
Contactpersoon
Mevrouw I. Boer

Rapport
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer mr. J.E. Oldenziel
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
268.00.51.30.01

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort